

maig 1982

SERRA D'OR

BARCELONA

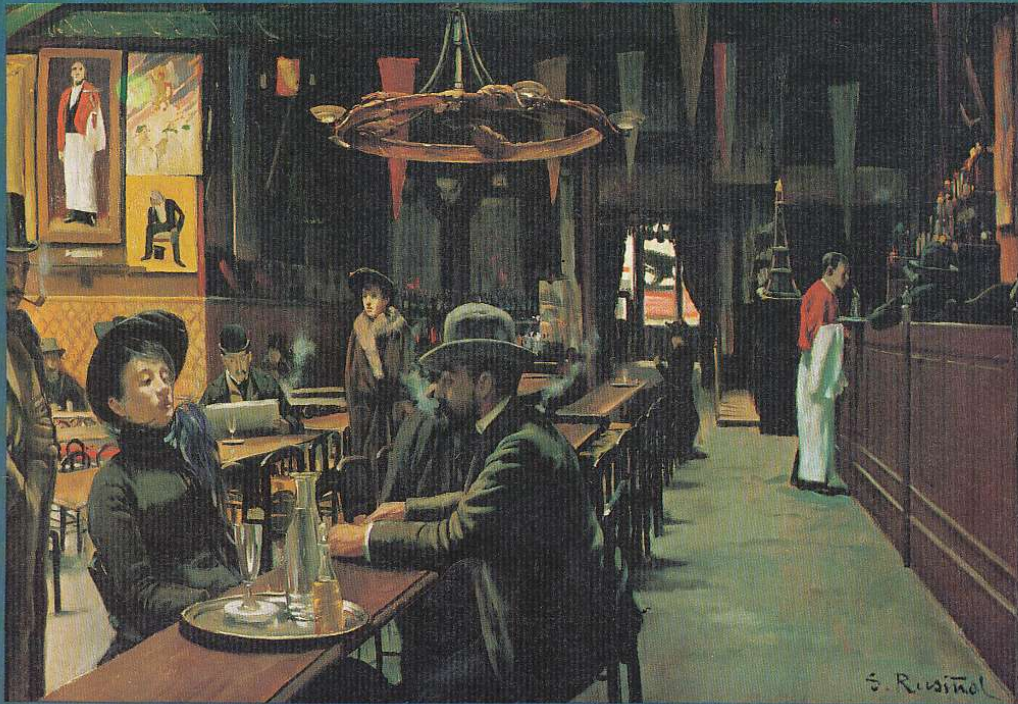
Oriol Bohigas

PERE BOHIGAS, ENTRE LA PARAULA
I EL TEXT

Joana Escobedo

BREVIARI DE LA MUNTANYA

Agustí Bartra

passar el dia,
empènyer
l'any

"tots a Castelló"

Per un conducte o altre, el lector ja ho deu saber: el 25 d'abril, aniversari de la derrota d'Almansa el 1707 —i que ve a ser per als valencians com un 11 de setembre—, a Castelló de la Plana vam celebrar un acte multitudinari d'afirmació «ortogràfica». Uns quants milers de persones, posem-n'hi vint, potser més, van respondre a la convocatòria. Es tractava de commemorar el cinquantenari de les «Normes de Castelló», és a dir, de la firma col·lectiva d'un compromís entre intel·lectuals i institucions per assumir les «regles» de l'Institut. L'episodi podria semblar desorbitat: per important que sigui una ortografia —i ho és molt—, un observador remot estaria en el dret de creure que el lloc adequat no hauria de ser una plaça de toros ni que l'assistència sobrepassés una reduïda clientela acadèmica. Però no. En el context actual del País Valencià, les coses —o unes certes coses— prenen diàriament una significació excitada. El 25 d'abril, a Castelló, entre banderes, crits i cançons ben específics, proclamàvem una vegada més la unitat de la llengua: de la llengua catalana. I era un clamor popular.

Les circumstàncies feien que, poc abans, no arribava a una setmana, els partits polítics instal·lats parlamentàriament al País Valencià havien pactat un «estatut d'autonomia» de dubtosa fiabilitat: les Corts espanyoles, com era d'esperar, l'han aprovat de seguida. I tot s'ha de dir: enmig de l'absoluta indiferència del veïnat. En teoria, segons aquest paper legislatiu, hem recobrat no sé quines «llibertats», un determinat «autogovern» i tot. Els presumptes beneficiaris d'això n'han rebut la notícia amb una manca d'entusiasme al·liconadora. Com era previsible. Al cap i a la fi, i per desgràcia, la majoria dels valencians encara són impermeables a qualsevol reivindicació d'aquesta mena, i, damunt, els sectors realment sensibilitzats s'han refusat a acceptar la decisió de Madrid. Suposo que, a la llarga, la nova situació despertarà estratègies inèdites. De moment, tothom ha

arronsat els múscles. Entre la gent concentrada a Castelló, l'irritació era visible. Natural. Ara: tot havia esdevingut com era lògic que esdevingués.

Els partits en qüestió, d'altra banda, van abstenir-se d'acudir al recordatori de les «Normes». La dreta, per raons òbvies; les esquerres, perquè no volen aparèixer contaminades de «nacionalisme». I s'explica. La dreta valenciana és bàsicament visigòtica, i els seus elements més progressistes són dels qui enyoren el «*vivan las caenas!*». Entre les esquerres —les que tenen escos a la Carrera de San Jerónimo— s'ha produït últimament un flagrant retrocés davant el tema «nacional», que, d'ençà de la mort de Franco, havien inclòs en els seus programes, sense excedir-se, tanmateix. Sigui com sigui, aquesta esquerra havia mantingut unes actituds relativament dignes, molt estimables en alguns casos, però «Madrid» ha dictat consignes de retracció. La massa dels assistents a la festa de Castelló eren «extraparlamentaris». I no m'estranyaria que, d'alguna manera, molts dels presents, que havien votat per l'esquerra «oficial» en les últimes eleccions, es decantin per l'abstenció en les pròximes. No es pot jugar impunement amb la moral cívica d'uns milers de votants —podem multiplicar per cinc, per set, per deu, el nombre dels qui havien vingut a Castelló amb l'excusa de les «Normes»—, i els resultats dels escritinis podrien posar en perill la dèbil hegemonia «esquerrana» d'avui. Allò del «vot útil» està molt desacreditat.

En última instància, a Castelló, no els notarem a faltar. No hi van venir, i tant se valia. Com hauria dit un gasetiller especialitzat en tauromàquia —i es tractava d'una plaça de toros!—, el local «*estuvo lleno hasta las banderas*». I això m'agrada, ho confesso. La capacitat de mobilització de ciutadans, ni que sigui tan modesta com la que suposaven vint mil cossos i ànimes, saltava a la vista: per una «ortografia»

i per tot el que aquesta ortografia representava. No era un *tinglado* «unitari», d'aquells on la barreja ideològica i la discrepància de voluntats es converteix en una pasteta idiota. Sí: era «unitari», però considerablement sòlid. El problema immediat és que aquella gernació no podrà coagular-se en un nou «front nacionalista», per exemple, i la dreta i l'esquerra beneïdes per Madrid —reben agenollats la benedicció— ho saben. Però una possible abstenció «nacionalista», al País Valencià, afavorirà la dreta. I tant!... A Castelló no eren imprescindibles, ells: teníem el local ple. Potser els «nacionalistes» sí que són imprescindibles en les urnes, per a l'esquerra. El PSOE podria revisar el seu fracàs en les darreres eleccions per al Senat: que fracàs fou.

I ara, sense voler, estic parlant de «política». Ja havia desistit de fer-ho. Un arriba a tenir la sensació de ser inútil res que digui. De més a més, la fauna política —que no arriba provincianament a «classe»— sol tenir un comportament misteriós, il·lògic, aberrant. Ja s'ho apanyaran. El poble els ha votat, i, perquè els ha votat, el poble té els polítics que es mereix, i que se'ls mereix perquè els ha volgut. Ningú no té dret a lamentar-se'n. Si una part de l'electorat valencià promou uns polítics emanats mentalment del paleolític, ells en són responsables. I si l'altra part es decanta per uns personatges vacil·lants, ambigus, o burros, tampoc no hi ha res a objectar. «*Tu l'as voulu, Georges Dandin!*» Els residus afligits continuarem afligits, i algú en patirà, de la nostra aflicció. Jo, que sempre he votat alguna candidatura de la dèbil esquerra vigent, no reincidiré, i, com jo, molts més que pensen com jo. Si som cent, o mil, o vint mil, o cinquanta mil, no ho sé, ni m'importa. Ens sentim estafats, i això té difícil remei, ara com ara. Serà un error? Crec que sí. Però l'alternativa seria un xantatge repugnant. I ja m'entendrà qui em vulgui entendre.

JOAN FUSTER